

Bölüm 13

II. ABDÜLHAMİD'İN ÇİN'DEKİ FAALİYETLERİNİN KAMU DİPLOMASİSİ VE YUMUŞAK GÜÇ BAĞLAMINDA ANALİZİ¹

Kadir SANCAK²

GİRİŞ

Kamu diplomasisi kavramı uluslararası ilişkilerde 11 Eylül saldırılarından sonra popüler hale gelen bir kavramdır. Bununla birlikte kamu diplomasisi faaliyetlerinin uluslararası ilişkilerde uygulanması yeni bir durum değildir. Son dönemlerde uygulama sahası genişlemiş ve kullanımı yaygınlaşmış olmakla birlikte yüzyıllardan beri devletlerin başvurdukları bir yöntem olduğu bilinmektedir. Kamu diplomasisi, başka ülkelerin kamuoyunu etkileme faaliyetleridir. Hedeflenen ülkelerin insanlarını etkilemek suretiyle onların üzerinden tabi oldukları hükümetlerin ekonomik ve siyasi politikalarına tesir etmek amaçlanır. Kamu diplomasisi faaliyetleri varlığını korumak, sürdürülebilmek ve bu bağlamda etki sahasını genişletmek isteyen ülkelerin askeri ve ekonomik güce başvurmaksızın uyguladığı yöntemlerdir. Bu yönüyle de bir yumuşak güç politikası olarak kabul edilmektedir. Bir devletin etkinliğini ve gücünü artırabilmesinin birkaç yolu bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi ekonomik ve askeri kaynakların kullanılmasıyla ortaya çıkan sert güç iken bir başkası söz konusu kaynakların dışındaki potansiyelin harekete geçirilmesiyle gerçekleşen yumuşak güçtür. Yumuşak güçte ekonominin ve askeri imkânların kullanıldığı bir zorlama değil, başkalarının hayranlığını kazanmayı hedefleyen cazibe merkezi olma durumu vardır. Bir ülkenin sahip olduğu değerlerin yumuşak güç üretebilmesi için de etkin kamu diplomasisi faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Türk Tarihi içerisinde kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarılı şekilde uygulandığı dönemlerden biri II. Abdülhamid dönemidir. II. Abdülhamid yönetimindeki Osmanlı Devleti'ne bakıldığında askeri anlamda zayıf, ekonomik anlamda

¹ Bu makale 20-21 Şubat 2014 tarihinde Selanik'te düzenlenen Sultan II. Abdülhamid Sempozyumu'nda "Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Bağlamında II. Abdülhamid'in Uzak Doğu'daki Faaliyetleri" adıyla sunulan bildirinin yeniden düzenlenmiş ve geliştirilmiş halidir.

² Dr. Öğr. Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, kadirsancak@gmail.com

KAYNAKLAR

- Abdürreşid, İ. (2012). *Âlem-i İslâm*, İstanbul: Nesil Yayıncılık.
- Aykurt, Ç. (2013). Bir Büyük Düşünce: Pekin Hamidiyye Üniversitesi, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 28(1), 37-49.
- Dahl, R. A. (1957). The Concept Of Power, *Behavioral Science*, 2(3), 201-215.
- Demir, S. & Varlık, A. B. (2013). Realist Ve Liberal Teorilerde “Güç” Anlayışı, *Uluslararası İlişkilerde Teorik Tartışmalar*, Hasret Çomak, Caner Sancaktar (Ed.), İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Demir, V. (2012). *Kamu Diplomasisi Ve Yumuşak Güç*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Ekşi, M. (2014). *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Engin, V. (2010). *Pazarlık*, 13.Baskı, İstanbul: Yeditepe Yayınevi,
- Eraslan, C. (1992). *II.Abdülhamid Ve İslam Birliği*, İstanbul: ÖtükenYayınları.
- Erzen, M. Ü. (2012). *Kamu Diplomasisi*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Hülagü, M. (2002). 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı Çerçevesinde Sultan II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Donanması Hakkında Bir Değerlendirme, *Türkler*, Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek ve Diğer(Ed.), Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Karal, E. Z. (2001), *Osmanlı Tarihi*, 4.Cilt, TTK Yayınları.
- Keskinkılıç, E. (2002). Düyun-I Umumiye İdaresi, *Türkler*, Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek Ve Diğer (Ed.), (Yavuz Ekmen, Çev.), 14. Cilt, Ankara:Yeni Türkiye Yayınları.
- Kızıltan, Y. (2006). I. Meşrutiyetin İlanı ve İlk Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 251-272.
- Kopar, M. & Yolun, M. (2012). 18. Ve 19. Yüzyıllarda Osmanlı Borçlar Tarihine Bir Bakış, *History Studies*, 4(1).
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy Of Great PowerPolitics*, New York, London: W. W. Norton & Company.
- Nye, J. S. (2005). *Yumuşak Güç Dünya Siyasetinde Başarının Yolu*, (Rayhan İnan Aydın, Çev.), Ankara:Elips Kitap.
- Ortaylı, İ. (1981). *İkinci Abdülhamit Döneminde Osmanlı İmparatorluğunda Alman Nüfuzu*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No: 479.
- Osmanlı Ansiklopedisi (1996). 7.Cilt, İstanbul: İz Yayıncılık.
- Özcan, A. (1992). *Pan-İslamizm, Osmanlı Devleti Hindistan Müslümanları Ve İngiltere (1877-1914)*, İstanbul: İsam Yayınları.
- Özdemir, H. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3), 113-144.
- Pamuk, Ş. (1994). *Osmanlı Ekonomisinde Bağımlılık Ve Büyüme(1820-1913)*, 2. Baskı, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Pratkanis, A. (2009). Public Diplomacy in International Conflicts. *A Social Influence Analysis*, Nancy Snow ve Philip M. Taylor (Ed.) Routledge Handbook of Public Diplomacy, London, New York: Routledge.
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu Diplomasisi Ve Uluslararası İlişkiler*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Sander, O. (1992). *Siyasi Tarih, İlkçağlardan 1918'e*, 2. Basım, Ankara: İmge Kitabevi.
- Sırma, İ. S. (2007). *II Abdülhamid'in İslâm Birliği Siyaseti*, 9. Baskı, İstanbul: Beyan Yayınları.
- Sırma, İ. S. (2017). *Belgelerle 2. Abdülhamid Dönemi*, 5. Baskı, İstanbul: Beyan Yayınları.

- TDV İslam Ansiklopedisi (1998). 1.Cilt, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- TDV İslam Ansiklopedisi (1993). 8.Cilt, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Temel, M. (2007). Atatürk Devrimlerinin Çin Aydınlarınca Algılanışı ve XX. Yüzyılın İlk Yarısındaki Türkiye-Çin İlişkilerine Yansıması, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 105-13.
- Tezkan, Y. (2005). *Jeopolitikten Milli Güvenliğe*, İstanbul: Ülke Kitapları.
- Thobie J. (2002). I.Dünya Savaşı Öncesinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Gücü, *Türkler*, Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek Ve Diğer (Ed.), (Yavuz Ekmen, Çev.), 13. Cilt, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Toros, T. (1982). Çin'e giden Nasihat Heyeti, *Yakın Tarihimiz*, (19), 291-295.
- Yavuz, A. (2009). Başlangıcından Bugüne Türkiye'nin Borçlanma Serüveni: Durum Ve Beklentiler, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 203-226.
- Yıldırım, İ. (2001). Ondokuzuncu Yüzyıl Osmanlı Ekonomisi Üzerine Bir Değerlendirme (1838-1918), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 313-326.
- Yılmaz, S. (2008). *Güç ve Politika*, İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Yılmaz, S. (2012). *Akıllı Güç*, İstanbul: Kum Saati Yayınları.